

YAZI- Diyanet nereye?

Taha Akyol: Bana göre, İslam'ın yenilenmesi konusunda doğru kavram “güncelleme” değildir, yenilenme anlamına gelen “tecdit” kavramıdır, “içtihat” metotlarının öne çıkarılmasıdır.

Taha Akyol'un 5 Ağustos tarihli yazı <https://www.karar.com/diyanet-nereye-1578466> sı:

Diyanet İşleri Başkanı Sayın Ali Erbaş, göreve başladıktan birkaç ay sonra İstanbul'da bir grup gazeteciyle sohbet toplantısı yapmıştı, ben de oradaydım.

Konuşmaktan ziyade bizleri dinlemişti.

O günlerde Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın “İslam'ın güncellenmesi” sözü gündemdeydi. Ahmet Taşgetiren ve ben Diyanet'in bu kavramı benimsemesini eleştirmiştik.

Bana göre, İslam'ın yenilenmesi konusunda doğru kavram “güncelleme” değildir, yenilenme anlamına gelen “tecdit” kavramıdır, “içtihat” metotlarının öne çıkarılmasıdır.

Her neyse... Bugünkü konum, son yıllarda Diyanet'in siyasi davranışlarıdır.

İLMÎ YAYINLAR

Bahsettiğim toplantıda Sayın Erbaş'a bir sorum olmuştu. Önceki Başkan Sayın Mehmet Görmez, İkinci Meşrutiyet döneminin aydın ve âlim İslamcılarından Mansurizade'nin kitaplarını Diyanet'in yayınlamasına karar vermişti. Bu kitaplar yayınlanacak mıydı?

Mansurizade Said Bey çok eşliğinin ve erken yaşlarda evlenmelerin yasaklanabileceğini yüzyıl önce yazıyor, böyle örneklerle “devletin yasama yetkisi”ni savunuyordu.

Ayrıntılara girmiyorum. Hukukun evrimiyle ilgili “Medine'den Lozan'a” adlı kitabımdaki temel referanslardan biri Mansurizade'dir.

Onun ve arkadaşlarının geliştirdiği “içtimai usul-i fıkıh” metodunun, yani fıkıh konularına bir de sosyolojik gözle bakma yönteminin çok ufuk açıcı olduğunu düşünüyorum.

İnanıyorum ki, “İslam'ın güncellenmesi” gibi yüzeysel ve metotsuz söylemler yerine bu ilmî geleneğe başvurulması isabetli olacaktır.

Bu sebeple çok önemsiyorum.

Prof. Erbaş, soruma “bir araştırayım, size dönerim” diye cevap vermiş, not almıştı, fakat dönmedi. Üç seneye yakın zaman geçti, ortada böyle bir çalışma gözüküyor.

BİLGİ VE AHLAK

Prof. Ali Bardakoğlu hocamızın döneminde, Diyanette “Bilgiye dayalı ve ahlak eksenli dindarlık” ilkesi esas alınarak yayınlar yapılmasına karar verilmişti. İbn Hazm, Razi, bizim Kınalızade gibi büyük ahlakçıların kitapları yayınlanacaktı.

Siyasallaştırılmış bir din yerine, “ahlak eksenli” bir din anlayışına olan ihtiyacımız apaçık ortada değil mi?

Fıkıh sahasında da “yenilikçi” (tecdidî) ve sistematik eserler yayınlanacaktı...

Mehmet Görmez Hocamız zamanında Rum asıllı Osmanlı devlet adamı ve hukukçu Sava Paşa'nın “İslam Hukuku” adlı emsalsiz eseri yayınlanmıştı.

Mansurizade'nin iki eseri, “İçtihat Risalesi” ve “Hakikat-i İslam” adlı kitaplarının yayına hazırlanması için çalışmalar başlamıştı. Sırada Adliye Vekili Seyyid Bey'in eserleri vardı. Hilafetin kaldırılması konusunda ünlü fıkıh konuşmasını yapan Seyyid Bey. Anlaşılan bunların hepsi kaldı. Diyanet artık daha çok siyasette gündeme geliyor.

POLİTİKA DEĞİL İLİM

Diyanet İşleri Başkanı Prof. Erbaş, “fıkıh her zaman güncellenmeye müsaittir” diyerek Cumhurbaşkanı'nın bu kavramına destek vermişti. (CNN Türk, Hakan Çelik, 12 Mart 2018)

Prof. Erbaş “güncelleme” sorulduğunda, “biz bu kavramı kullanmıyoruz, tecdit, içtihat...” falan diye cevap verseydi politikadan bağımsız ve akademik bir tavır sergilemiş olmaz mıydı?

Evet, sorunlu alan itikat ve ibadet değildir, fıkıhtır. Bu konuda Ali Bardakoğlu hocamızın “İslam'ın Işığında Müslümanlığımızda Yüzleşme” adlı kitabının, fıkıhtaki sorunları anlatan bölümünü önemle tavsiye ederim. (Sf. 225-334)

Diyanet'e göre “güncelleme”, TOKİ satışlarında faizi uygun görmek, virüsle mücadelede sadece iktidarın açtığı yardım kampanyasını onaylayıp, belediyeleri dışlayan fetva çıkarmak mıdır?!

Faiz meselesinin karmaşık ayrıntıları konusunda “güncel” fetvalar yerine ciddi bilimsel çalışmalar gerekmiyor mu? Virüs döneminde Türkiye'de Cuma namazının kılınmadığı gün olmasının düşüncesiyle özel düzenlenmiş bir Cuma namazı kılınabilirdi, ama niye Beştepe gibi siyasi bir mekânın camisinde?

Yoğun eleştirilerden sonra Diyanet'in kendi mekânı olan Ahmet Hamdi Akseki Camisinde seçme cemaatle namaz kılındı, kimse eleştirmede tabii.

Ayasofya'nın açılışında kılıçla hutbe okuması insanlara sıcak bir mesaj değildi.

İktidar sözcüleri ve Bahçeli, Erbaş'ın hutbede “lanet” okuduğu kişinin Atatürk olmadığını söylediler; bunu Erbaş'ın söylemesi gerekmez miydi; Diyanet'i politikadan sakınmak için.

Diyanet hiçbir siyasi kesimi dışlamadan ve özdeşleşmeden İslam'ın merhamet diliyle konuşmalı, mağfîret vicdanıyla davranmalı, politikadan uzak durmalıdır.